



Monitor Beschermd Wonen

2015 - 2019

Onderzoek en Business Intelligence



Gemeente Rotterdam

Colofon

Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

Datum: 20 augustus 2020

Auteur(s): Eva Mandos

Afbeeldingen: Iris van den Broek, Guido Pijper, Hester Blankestijn

Vragen: onderzoek@rotterdam.nl

Samenvatting en inleiding

Inleiding

In 2015 is de financiering van Beschermd en Begeleid Wonen overgegaan van het Rijk (via de AWBZ) naar gemeenten (WMO). Rotterdam voert de indicaties voor Beschermd Wonen uit voor inwoners van Rotterdam en een aantal omliggende gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland en Ridderkerk.

Beschermd Wonen is een voorziening voor Geestelijke Gezondheidszorg voor mensen die intensief begeleiding nodig hebben. De doelgroep Verstandelijk Beperkten wordt hierbij buiten beschouwing gelaten. Het is een combinatie van 24 uren toezicht en wonen. Bij Beschermd Wonen is wel sprake van *begeleiding*, maar niet van *behandeling*.

Voor het opstellen van dit overzicht wordt gebruik gemaakt van verschillende registratiesystemen. Deze systemen worden voor meerdere doeleinden ingezet. Het genereren van managementinformatie is daarmee op onderdelen erg complex. Het is bijvoorbeeld niet eenvoudig vast te stellen wanneer er sprake is van een eerste indicatie, een herindicatie of een mutatie. Ook wordt niet geregistreerd uit welke (regio-) gemeente een cliënt afkomstig is.

Alle tabellen geven de stand van zaken weer op basis van de registratie op dat moment. Het komt voor dat cijfers over eerdere periodes met terugwerkende kracht zijn aangepast aan de registratie zoals die op dit moment actueel is.

Er worden beslisregels gehanteerd om bijvoorbeeld een onderscheid te maken tussen mutaties, herindicaties en uitstroom. Hierbij wordt dus een interpretatie gegeven die niet in alle gevallen de best passende is.

Samenvatting; de belangrijkste bevindingen op een rij:

In- en uitstroom in 2019

- De nieuwe instroom neemt af; na de piek van 2017 zet de daling van 2018 door.
- De uitstroom in 2019 is wat lager dan in 2018.
- De instroom (411) is wat lager dan de uitstroom (482) (*nb: de uitstroom wordt meestal achteraf nog naar beneden bijgesteld en kan dus lager uitkomen*).

Indicaties op 1 januari 2020

- Het totaal aantal geldige indicaties op 1 januari 2020 (1.993) ligt net als de afgelopen jaren rond de 2.000.
- Het aantal (tot nu toe) verzilverde indicaties is wat lager (1.813) dan voorgaande jaren (rond de 1.880).
- De verzilveringsgraad was in 2019 vergelijkbaar met 2018 en 2017 (rond de 95%).
- De verzilveringsgraad van indicaties die op 1 januari 2020 geldig waren is op dit moment iets lager (92%), maar dat kan nog toenemen.

Spreiding

- Globaal genomen is de spreiding van de verzilverde indicaties over Rotterdam en de regiogemeenten tezamen gelijk gebleven: bijna 89% verblijft in Rotterdam en 11% in een van de regiogemeenten.

Herindicaties

- In met name de tweede helft van 2019 zijn veel ABWZ-indicaties geherindiceerd of beëindigd.
- Het aantal vervolgindicaties vanuit de WMO is wat lager dan in 2018.



Inhoudsopgave

1	Nieuwe instroom Beschermd Wonen	6
2	Herindicatie overgangsrecht AWBZ	7
3	Herindicatie vanuit WMO	8
4	Uitstroom	9
5	Aantal indicaties op 1 januari	11
6	Gemeenten waar mensen met een BW-indicatie wonen	12

1 Nieuwe instroom Beschermd Wonen

Onder nieuwe instroom verstaan we mensen die nog niet eerder (in ieder geval niet sinds 1-1-2015) een indicatie voor Beschermd Wonen hebben gehad.

Tabel 1 Nieuwe instroom: aantal eerste indicaties Beschermd Wonen

	2015	2016	2017	2018	2019
Volwassenen	115	224	356	319	276
Jongeren (18 t/m 22 jaar)	46	155	170	145	135

In 2019 hebben 276 volwassenen een eerste indicatie voor Beschermd Wonen gekregen. De in 2018 ingezette daling na de piek in 2017 zet hiermee door.

Bij de jongeren zijn er 135 nieuwe instromers. Ook dat is wat lager dan in 2018. Ook bij de jongeren zet de daling na 2017 dus door.

Daadwerkelijke plaatsing

Het kan voorkomen dat er een indicatie is afgegeven, maar dat de plaatsing nog niet daadwerkelijk is gestart (c.q. verzilverd). Wanneer iemand wacht op een plaats, kan zo nodig een (extramuraal) overbruggingsarrangement worden geïndiceerd¹.

Aanvragen voor BW

In tabel 1 staat het aantal daadwerkelijk afgegeven indicaties. Het aantal *aanvragen* voor Beschermd of Begeleid Wonen kan hoger liggen. Soms haakt een cliënt namelijk af tijdens de 'zorgvraag verheldering' In die gevallen komt het niet tot een indicatie. Een eventuele verwijzer van de cliënt wordt hiervan op de hoogte gesteld.

¹ Een overbruggingsarrangement is niet altijd nodig, bijvoorbeeld bij verblijf in een kliniek.

2 Herindicatie overgangsrecht AWBZ

Het merendeel van de mensen die na de decentralisatie gebruik maakten van Beschermd Wonen had al een indicatie voor Beschermd Wonen in het kader van de AWBZ. Deze cliënten hadden overgangsrecht van maximaal 1 jaar in geval van een PGB-indicatie en maximaal 5 jaar in geval van een ZIN-indicatie (dus uiterlijk tot 31 december 2019). Bij afloop van het overgangsrecht worden deze mensen geherindiceerd. In verband met de openstelling van de Wlz voor mensen met GGZ problematiek, is het overgangsrecht met een jaar verlengd tot uiterlijk 31 december 2020.

Logischerwijs nam het aantal herindicaties voor mensen met overgangsrecht de laatste jaren steeds verder af. In 2019 zien we weer een stijging, en dan met

name in de tweede helft van het jaar (te weten 70 versus 20 in de eerste helft van 2019). Dit kan te maken hebben met een gerichte actie van de afdeling Stedelijke Zorg, waarin mensen zijn 'gescreend' die mogelijk kunnen overgaan naar de Wlz. Verderop is in tabel 4a en 4b te zien dat nog eens bijna 113 AWBZ-indicaties zijn beëindigd zonder overgang naar een WMO-indicatie voor beschermd wonen.

Tabel 2 Herindicatie AWBZ-Beschermd Wonen

	2015	2016	2017	2018	2019
Volwassenen	164	120	92	58	90
Jongeren (18 t/m 22 jaar)	28	7	4	0	0



3 Herindicatie vanuit WMO

De meeste WMO-indicaties voor Beschermd Wonen worden afgegeven voor twee jaar. Inmiddels komt het dus ook voor dat mensen die vanuit de WMO een indicatie hadden voor Beschermd Wonen, opnieuw een indicatie voor Beschermd Wonen hebben gekregen. Het kan dan gaan om een indicatie na afloop van de vorige indicatie, of om een indicatie gedurende de looptijd van de vorige indicatie, naar aanleiding van gewijzigde omstandigheden².

Logischerwijs neemt het aantal van deze herindicaties de afgelopen jaren toe, omdat er steeds meer mensen zijn die na een eerdere WMO-indicatie toe zijn aan een herindicatie. In de eerste helft van 2019 zagen we bij de volwassenen echter voor het eerst een daling. Toen hebben 133 mensen een 'vervolgindicatie' voor Beschermd Wonen ontvangen, tegenover 155 in het tweede halfjaar van 2018. Voor heel 2019 is het totaal aantal herindicaties iets lager dan in 2018 (222 in 2019 versus 273 in 2018).

Het aantal herindicaties voor jongeren ligt de afgelopen drie jaren stabiel rond de 100. Bij jongeren is het aantal vervolgindicaties relatief hoog. Waarschijnlijk speelt hier mee dat de looptijd van een indicatie voor jongeren korter is dan voor volwassenen.

Tabel 3 Herindicatie WMO-indicatie volwassenen en jongeren

	2015	2016	2017	2018	2019
Volwassenen	13	52	144	273	222
Jongeren (18 t/m 22 jaar)	11	71	96	105	85

² Naast herindicaties kan er ook sprake zijn van tussentijdse mutaties, bijvoorbeeld wanneer een cliënt overstapt naar een andere locatie/zorgaanbieder. Wanneer hierbij de inhoud van de indicatie onveranderd blijft (dat wil zeggen: de resultaatgebieden en de intensiteit van de tredes), dan spreken we niet van een herindicatie maar van een mutatie. Mutaties zijn in bovenstaande tabellen niet meegerekend. (Bij een daadwerkelijke herindicatie wordt altijd een nieuw ondersteuningsplan opgesteld.)

4 Uitstroom

We spreken in deze rapportage van uitstroom wanneer een indicatie afloopt en er geen nieuwe indicatie voor Beschermd Wonen op volgt.

Het kan hierbij gaan om mensen die na afloop van de indicatie een andere WMO-indicatie krijgen (bijvoorbeeld voor extramurale zorg), of mensen die overgaan naar een anders gefinancierde zorg (bijvoorbeeld Wlz). Voor een beperkt deel gaat het om voortijdige uitstroom, bijvoorbeeld bij overlijden of verhuizing naar een andere gemeente. Daarnaast komt het soms voor dat de indicatie al heel snel weer wordt beëindigd. Dan lijkt het erop alsof de indicatie niet echt verzilverd is.

Tabel 4a laat zien dat er in 2019 een kleine 400 volwassene zijn uitgestroomd. Dat is wat minder dan in de afgelopen jaren. De cijfers over de eerste helft van het jaar leken te wijzen op een lichte daling van de uitstroom, maar die is in de tweede helft van het jaar weer te niet gedaan.

In de tabel is een onderscheid gemaakt in drie subgroepen: mensen met alleen een WMO-indicatie ('nieuwe instroom'), mensen die een AWBZ-indicatie hadden, gevolgd door een WMO-indicatie (herindicaties), en mensen die alleen een AWBZ-indicatie hadden. Het aantal mensen dat direct vanuit een AWBZ-indicatie uitstroomt, en waarbij dus nooit sprake is geweest van een WMO-indicatie, nam logischerwijs steeds verder af. In 2019 zien we juist weer een toename, en dan vooral in de tweede helft van het jaar.

Dit kan samenhangen met de eerder genoemde 'screening' in verband met een mogelijke overgang naar de Wlz. Een deel van de AWBZ-indicaties zal overigens nooit verzilverd zijn geweest, en een deel van de mensen blijkt al zorg via de Wlz te ontvangen (op een andere grondslag dan GGZ).

Overigens blijkt dat de uitstroomaantallen telkens met terugwerkende kracht wat naar beneden moeten worden bijgesteld. In een aantal gevallen is er blijkbaar alsnog sprake van herinstroom in of voortzetting van beschermd wonen³.

Tabel 4a Uitstroom: aantal aflopende indicaties voor volwassene

	2015	2016	2017	2018	2019
Groep WMO ('nieuwe instroom')	8	39	114	161	193
Groep AWBZ+WMO	9	34	40	50	56
Groep alleen AWBZ	521	369	168	162	110
Totaal	544	442	322	373	359

Bij de jongeren is de uitstroom in 2019 wat lager dan in 2018. De uitstroom is nog steeds hoger dan in de eerste jaren van de WMO, maar niet meer zo hoog als de uitschieter van 2018.

³ In de huidige opzet van deze monitor is er sprake van nieuwe instroom als iemand sinds 2015 nooit eerder een intramurale indicatie heeft gehad. In de Raadsmonitor spreekt men van nieuwe instroom als er in het afgelopen halfjaar geen eerdere indicatie was. Vanaf 2020 zullen we de definitie van de raadsmonitor volgen. Dan spreken we dus van nieuwe instroom een daadwerkelijke uitstroom als iemand tenminste een half jaar geen indicatie heeft. In de huidige opzet spreken we van een herindicatie, ook als er meer dan een half jaar tussen twee indicaties zit.

Tabel 4b Uitstroom: aantal aflopende indicaties voor jongeren (18 t/m 22 jaar)

	2015	2016	2017	2018	2019
Groep WMO ('nieuwe instroom')	7	46	71	123	118
Groep AWBZ+WMO	2	5	11	11	2
Groep alleen AWBZ	81	64	14	9	3
Totaal	90	115	96	143	123



5 Aantal indicaties op 1 januari

In tabel 5 is het aantal lopende indicaties op de eerste dag van het jaar te zien. Op 1 januari 2020 waren er in totaal 1.993 mensen die een WMO-indicatie of een AWBZ-indicatie hebben voor Beschermd Wonen. Het totaal aantal mensen met een indicatie neemt wat af, maar de ontwikkelingen zijn beperkt. Globaal genomen schommelt het aantal indicaties de laatste jaren rond de 2.000.

Een deel van deze indicaties is echter (nog) niet verzilverd. De verzilveringsgraad ligt in 2017, 2018 en 2019 rond de 95%. Van de lopende indicaties op 1 januari 2020 is, op de peildatum van het bestand (mei 2020) 92% verzilverd. Misschien dat de verzilveringsgraad in de loop van het jaar nog toeneemt. Wanneer een indicatie niet verzilverd wordt, blijft gedurende de geïndiceerde periode wel het recht op zorg bestaan.

Hoewel dit niet meer goed is te achterhalen, is de aanname dat er bij de decentralisatie veel indicaties zijn 'overgedragen' die nooit zijn verzilverd. De afname van 2.400 naar circa 2.000 indicaties betekent dus niet dat er daadwerkelijk 400 plekken minder bezet zijn.

Tabel 5 Aantal lopende indicaties (vanaf 2018 inclusief PGB-BW-extramuraal)

	Totaal	Verzilverd
1 januari 2015 (AWBZ-indicaties, overgedragen aan gemeente)*	ca. 2.400	
1 januari 2016	2.123	
1 januari 2017	1.923	1.854
1 januari 2018	2.024	1.888
1 januari 2019	2.008	1.898
1 januari 2020	1.993	1.813

Het aantal verzilverde indicaties schommelt de afgelopen jaren rond de 1.880. Het aantal op 1 januari 2020 geldige indicaties dat tot nu toe is verzilverd ligt wat lager (1.813), maar kan nog stijgen⁴.

Bij de verzilvering kijken we of er 'ooit' een declaratie is gedaan voor de indicatie. Dat hoeft niet altijd te betekenen dat er op de peildatum ook sprake is van een actuele declaratie. Met name bij nieuwe indicaties komt een declaratie c.q. verzilvering soms pas later, maar andersom komt ook voor dat een indicatie op 1 januari 2020 nog geldig is, maar er al een aantal jaar geen declaratie meer is gedaan. We tellen die dan toch mee als verzilverde indicatie.

In tabel 6 zijn de indicaties op 1 januari 2020 uitgesplitst naar het soort indicatie.

Tabel 6 Soort indicatie op 1 januari 2020

	Totaal	Verzilverd
AWBZ, Beschermd wonen (ZZP GGZ-C) (ZIN)	447	477
GGZ MO intramuraal (ZIN)	1.471	1.270
GGZ MO extramuraal BW (PGB)	75	66
Totaal	1.993	1.813

* Dit betreft een schatting: na de overdracht komen ongeveer 100 indicaties niet meer terug in Socrates en zijn er bijna 230 indicaties die niet zijn overgedragen, maar wel in Socrates voorkomen. Daarnaast is er een vervuiling van indicaties die op 1 januari 2015 beginnen en eindigen. We nemen dan ook de stand per 2 januari 2015.

⁴ Alle declaraties tot medio 2020 mei zijn hierin meegenomen.

6 Gemeenten waar mensen met een BW-indicatie wonen

In tabel 7 is aangegeven in welke gemeente de mensen met een verzilverde indicatie staan ingeschreven. In principe is dat ook de gemeente waar ze op dat moment daadwerkelijk verblijven.

De totaalaantallen over 2017 t/m 2019 in deze tabel wijken iets af van die in tabel 5. Dat komt vooral door 'administratieve' wijzigingen, bijvoorbeeld indicaties die met terugwerkende kracht worden beëindigd of alsnog worden verzilverd. Daarnaast is in tabel 7 een klein aantal mensen meegeteld die een afwijkende indicatie hebben (PGB extramuraal, niet zijnde BW), maar die verblijven in een BW-achtige setting op twee specifieke adres van Zero en Sano of NES.

Omdat de verschillen beperkt zijn, het erg bewerkelijk is deze op het niveau van de individuele gemeenten aan te passen en de verwachting is dat het algemene beeld hiermee niet veranderd, laten we dus de cijfers zien zoals die in eerdere rapportages zijn berekend.

Voor 1 januari 2020 geldt overigens dat er geen bij-schatting meer is gedaan voor de eerdergenoemde extra PGB-ers. De mensen die op die specifieke adressen wonen hebben inmiddels een aangepaste indicatie (MO GGZ Extramuraal BW-PGB), en die zijn al meegenomen in de algehele analyses⁵.

Tabel 7 Gemeente waar de indicatie is verzilverd (locatie van plaatsing)

	1 jan 2017		1 jan 2018		1 jan 2019		1 jan 2020	
Rotterdam	1.659	88%	1.651	87%	1.635	87%	1.609	89%
BARCKL	200	11%	227	12%	229	12%	193	11%
stadsregio	4	0%	7	0%	2	0%	5	0%
overig	15	1%	20	1%	18	1%	6	0%
Totaal	1.878	100%	1.905	100%	1.884	100%	1.813	100%

	1 jan 2017		1 jan 2018		1 jan 2019		1 jan 2020	
Albrandswaard	17	0,9%	31	1,6%	38	2,0%	36	2,0%
Barendrecht	19	1,0%	28	1,5%	53	2,8%	45	2,5%
Capelle aan den IJssel	77	4,1%	92	4,8%	52	2,8%	44	2,4%
Krimpen aan den IJssel	13	0,7%	6	0,3%	14	0,7%	7	0,4%
Lansingerland	18	1,0%	15	0,8%	15	0,8%	15	0,8%
Ridderkerk	56	3,0%	55	2,9%	57	3,0%	46	2,5%
Totaal	200	10,6%	227	11,9%	229	12,2%	193	10,6%

⁵ Er is nog 1 persoon die op dat adres bekend is met een afwijkende indicatie op 1-1-2020. Gezien de normale foutmarges waar we rekening mee moeten houden, en het gegeven dat het om een momentopname gaat, is die ene persoon niet meer meegeteld.

In de tabel is te zien dat bijna 90% van de BW'ers woont op een locatie in Rotterdam en ruim 10% in een regiogemeente. Deze verdeling is erg stabiel.

Op het niveau van de afzonderlijke regiogemeenten zien we soms wel grotere verschillen tussen de jaren, maar op dit lage niveau moeten we extra rekening houden met de foutmarges die in de analyses zitten. Het gaat zoals eerder gezegd immers om schattingen. Andere verklaringen voor schommelingen zijn bijvoorbeeld de sluiting/opening van een locatie, en met name bij kleinere aantallen (zoals in

Krimpen a/d/ IJssel) kan het zijn dat indicaties toevallig net wel of net niet op 1 januari geldig zijn en dus wel of niet meegeteld worden in dit overzicht (het gaat dus om een momentopname).

Let op: In deze tabel zijn alleen de personen meegeteld die een WMO-indicatie hebben van de centrumgemeente Rotterdam. Het geeft dus geen volledig beeld van alle BW-ers in de regio, want er kunnen op een locatie ook mensen verblijven met een WMO-indicatie van een andere regio, of met een indicatie uit een andere financieringsbron dan de WMO.



Kennis voor een sterk Rotterdams beleid

Onderzoek en Business Intelligence is een afdeling binnen de gemeente Rotterdam. De afdeling verzamelt informatie en doet onderzoek voor het maken en uitvoeren van beleid door de gemeente Rotterdam. Het onderzoek gaat over onderwerpen als gezondheid, zorg, onderwijs, re-integratie, demografie, ruimtelijke ordening en veiligheid. Soms is de gemeentelijke organisatie het onderwerp, vaker gaat het over de stad en haar bewoners. Het doel is steeds om met deze verzamelde kennis het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

Auteurs



drs. M.E. Mandos

Rotterdam.nl



Gemeente Rotterdam